

December 2011

Uw pensioen bij het PWRI

De pensioenregeling van werknemers
in de Sociale Werkvoorziening

Let op! Deze brochure is gebaseerd op de informatie van dit moment. Eventuele wijzigingen in de wet of het pensioenreglement zijn hierin niet meegenomen.

Pensioenfonds Werk
en (re)Integratie

Deze brochure is met zorg samengesteld. Het doel van deze brochure is om de pensioenregeling zo begrijpelijk mogelijk uit te leggen. U kunt aan deze brochure geen rechten ontleen.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Uw pensioen: dichterbij dan u denkt	4
Voor wie is deze brochure bedoeld?	4
Wat kunt u verwachten van deze brochure?	4
Uw inkomen na uw 65ste	5
Uw pensioen van het PWRI	6
Uw AOW-uitkering	7
Pensioen van een ander pensioenfonds en lijfrentes	7
Hoeveel pensioen krijgt u straks?	8
Dit bouwt u op	9
Hoe lang kunt u pensioen opbouwen?	10
Zo berekenen wij uw pensioen	10
Welk salaris is de basis voor uw pensioen?	12
Jaarlijkse opgave van uw pensioen	12
Alles wordt steeds duurder. Gaat uw pensioen ook omhoog?	12
Wat kost uw pensioen?	14
Zekerheid voor uw gezin	17
De deelnemer werkte tot zijn overlijden in de Sociale Werkvoorziening	18
De deelnemer werkte op het moment van zijn overlijden niet meer in de Sociale Werkvoorziening	
De deelnemer was al met pensioen toen hij kwam te overlijden	18
Voorbeeld van de pensioensituatie van een deelnemer	20
Eerder stoppen met werken	22
Bent u geboren op of na 1 januari 1950?	22
Bent u geboren vóór 1 januari 1950?	23
Overgangsregelingen	24
De Inkoopregeling	24
Hoe berekenen wij uw pensioen uit de Inkoopregeling?	24
De Toeslag ouderdomspensioen	25
Langer doorwerken en arbeidsongeschiktheid	27
Voorbeeld van het vervroegen van de pensioendatum	28
Bijzondere situaties en uw pensioen	29
U krijgt een andere baan	29
U wordt werkloos	29
U wordt arbeidsongeschikt	30
U gaat scheiden	30
Met pensioen: zo vraagt u uw pensioen aan	31
Wat is toeslag?	31
Klachtenregeling	32

Inleiding

Uw pensioen: dichterbij dan u denkt

Uw pensioen. Nu u nog werkt, staat u er misschien nooit bij stil. Toch is het de moeite waard om erover na te denken. Ook al duurt het misschien nog dertig, veertig jaar voordat u stopt met werken. Want het is eerder zover dan u denkt en het gaat om uw eigen pensioen.

Een goed pensioen is belangrijk. Het zorgt later voor financiële zekerheid. En u wilt na uw pensionering toch blijven genieten van het leven? Met een goed pensioen hoeft u zich straks financieel geen zorgen te maken. U kunt bijvoorbeeld een hobby oppakken of meer gaan reizen. Of andere dingen doen waar u nooit aan toe kwam toen u nog werkte. Een goed pensioen maakt dit mogelijk.

Voor wie is deze brochure bedoeld?

Deze brochure is bedoeld voor mensen die meedoen aan de pensioenregeling voor de Sociale Werkvoorziening. Deze pensioenregeling wordt uitgevoerd door het pensioenfonds Werk en (re)Integratie. Het pensioenfonds noemen we verder in deze brochure het PWRI.

Wat kunt u verwachten van deze brochure?

In deze brochure vertellen wij u alles over uw pensioenregeling. Wij gaan uitgebreid in op de pensioenregeling, zoals die geldt sinds 1 januari 2006. Maar u leest hierin ook het een en ander over pensioen in het algemeen. Waaruit bestaat uw pensioen straks als u met pensioen bent? Over welk salaris bouwt u eigenlijk pensioen op? Wat is er geregeld voor uw mogelijke partner en eventuele kind(eren) als u komt te overlijden? Moet u doorwerken tot uw 65ste of kunt u eerder stoppen met werken? Op al deze vragen krijgt u in deze brochure antwoord.

We vermijden ingewikkelde pensioentermen. Is een pensioenterm niet te vermijden, dan leggen we hem uit. U zult zien dat pensioen niet zo ingewikkeld is als u misschien dacht.

“U zult zien dat pensioen niet zo ingewikkeld is als u misschien dacht”

Uw inkomen na uw 65ste

Als u later niet meer werkt, ontvangt u geen salaris meer. Uw inkomen bestaat dan uit pensioen van het PWRI, een AOW-uitkering en eventuele andere uitkeringen. In dit hoofdstuk leest u hier meer over. Alle in deze brochure genoemde bedragen zijn bruto bedragen. Dat wil zeggen dat de belasting hier nog vanaf gaat. Bovendien wordt hierop de premie voor uw zorgverzekering ingehouden.

Dit is uw inkomen na uw 65ste:

- Een pensioenuitkering van het PWRI
- Een AOW-uitkering van de overheid
- Eventueel een pensioenuitkering van een ander pensioenfonds. Of een lijfrente van een verzekeringsmaatschappij.

Deze drie onderdelen leggen we hier verder uit.

Uw pensioen van het PWRI

U doet mee aan de pensioenregeling van het PWRI. Later krijgt u van het PWRI een pensioenuitkering. Nu u werkt, bouwt u ieder jaar een stukje pensioen op. Dit pensioen noemen we ouderdomspensioen.

U krijgt ouderdomspensioen vanaf de maand waarin u 65 jaar wordt. Dit pensioen ontvangt u iedere maand zolang u leeft.

Dit is uw pensioenfonds

Het PWRI is het pensioenfonds voor de Sociale Werkvoorziening. Het hoort bij de top-10 van de grootste pensioenfonds in Nederland. Alle werkgevers in de Sociale Werkvoorziening zijn bij het PWRI aangesloten. Het PWRI is een modern pensioenfonds, dat dicht bij de deelnemers en gepensioneerden staat. Het PWRI is een sociaal bewogen fonds, dat inspeelt op de laatste ontwikkelingen. En natuurlijk is het PWRI betrouwbaar. Uw pensioen is bij het PWRI dus in goede handen.

Het PWRI heeft een deskundig bestuur, dat bestaat uit acht leden. Het bestuur wordt gevormd door vertegenwoordigers van:

- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) (namens werkgevers);
- Cedris, de brancheorganisatie voor uitvoeringsorganisaties van onder andere de Sociale Werkvoorziening (namens werkgevers);
- ABVAKABO FNV (namens werknemers);
- CNV Publieke Zaak (namens werknemers).

Er zijn in het bestuur evenveel vertegenwoordigers van de kant van de werkgevers als van de kant van de werknemers. Het bestuur behartigt de belangen van iedereen die bij het pensioenfonds betrokken is: actieve deelnemers, voormalige deelnemers en gepensioneerden.

Het bestuur wordt geadviseerd door de deelnemersraad. Deze bestaat uit actieve deelnemers en gepensioneerden. De deelnemersraad is ingesteld om de betrokkenheid van deze groepen bij het pensioenfonds te vergroten. De deelnemersraad adviseert het bestuur over het beleid. Werknemers en gepensioneerden praten zo mee over alles wat met de pensioenregeling van het PWRI te maken heeft. In de deelnemersraad zijn vertegenwoordigd:

- de ABVAKABO FNV (namens werknemers);
- CNV Publieke Zaak (namens werknemers);
- gepensioneerden.

Ook kent het pensioenfonds een verantwoordingsorgaan. Dit orgaan geeft (achteraf) een oordeel over het handelen van het bestuur en de door het bestuur gemaakte beleidskeuzes. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit actieve deelnemers, werkgevers en gepensioneerden. In het verantwoordingsorgaan zijn vertegenwoordigd:

- de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) (namens werkgevers);
- de ABVAKABO FNV (namens werknemers);
- CNV Publieke Zaak (namens werknemers);
- gepensioneerden.

Verder kent het pensioenfonds een commissie van toezicht. Deze heeft de taak toezicht te houden op het functioneren van het bestuur. De commissie van toezicht bestaat uit drie (onafhankelijke) leden.

“Uw pensioen is bij het PWRI in goede handen”

Uw AOW-uitkering

U ontvangt straks niet alleen pensioen van het PWRI. Ook krijgt u vanaf uw 65ste een AOW-uitkering van de overheid. De AOW is dus iets heel anders dan de pensioenuitkering van het PWRI.

Dit moet u weten over de AOW

De AOW werkt zo:

- U krijgt vanaf uw 65ste een AOW-uitkering.
- De overheid bepaalt ieder jaar hoe hoog de AOW-uitkering is.
- Bent u getrouwd, hebt u een geregistreerd partnerschap of woont u samen, dan ontvangt u een AOW-uitkering van € 748,55 bruto per maand (dit bedrag geldt voor juli 2011 en is exclusief vakantiegeld). Een echtpaar waarvan beide echtgenoten ouder zijn dan 65 jaar, krijgt dus samen € 1.497,10 bruto per mnd (dit bedrag geldt voor juli 2011 en is exclusief vakantiegeld).
- Woont u officieel samen, dan gelden voor u dezelfde bedragen als voor mensen die getrouwd zijn.
- Bent u alleenstaand, dan ontvangt u een AOW-uitkering van € 1.074,83 bruto per maand (dit bedrag geldt voor juli 2011 en is exclusief vakantiegeld).

- Is uw partner nog geen 65 op het moment dat u 65 wordt? Dan ontvangt hij of zij nog geen AOW. Wel krijgt u dan bovenop uw eigen AOW-uitkering een toeslag. Hoe hoog die toeslag is, hangt af van het inkomen van uw partner. Heeft uw partner geen inkomen, dan ontvangt u straks een volledige toeslag op uw AOW-uitkering. De volledige toeslag bedraagt bruto per maand € 715,46 (exclusief vakantiegeld). Deze toeslag komt overigens per 1 januari 2015 te vervallen. Wie 65 jaar wordt op of na 1 januari 2015 ontvangt geen toeslag meer voor een jongere partner.

Ieder jaar dat u vanaf uw vijftiende jaar legaal in Nederland woont of werkt, bouwt u 2% AOW op. Als u vanaf uw vijftiende jaar tot uw 65ste jaar in Nederland woont of werkt, ontvangt u 100% AOW: 50 x 2%. Bent u een paar jaar in het buitenland geweest of heeft u in het buitenland gewerkt, dan bouwt u over die jaren geen AOW op. Als u bijvoorbeeld drie jaar bent weg geweest, ontvangt u 94% van het volledige AOW-bedrag ($100\% - 3 \times 2\% = 94\%$). De Sociale Verzekeringsbank (SVB) verzorgt de AOW-uitkeringen. Als u meer wilt weten over de AOW, kunt u contact opnemen met de SVB. Ieder half jaar wijzigen deze bedragen. Kijk voor actuele gegevens op www.svb.nl. Het telefoonnummer is 020 656 5656.

Pensioen van een ander pensioenfonds en lijfrentes

Hebt u vroeger buiten de Sociale Werkvoorziening gewerkt? In dat geval kunt u ook pensioen bij een ander pensioenfonds hebben opgebouwd. Ook dit kan later een pensioenuitkering geven. Waarschijnlijk stuurt het andere pensioenfonds u iedere vijf jaar een overzicht. Daarin staat hoeveel pensioen u bij dat pensioenfonds hebt opgebouwd. Hebt u geen overzicht of alleen een oud overzicht? Informeer dan bij dat oude pensioen-

fonds hoeveel pensioen u daar hebt opgebouwd. Hebt u ooit een lijfrente afgesloten bij een verzekeringsmaatschappij? Ook dat kan later extra inkomen geven. Vraag aan uw verzekeringsmaatschappij hoeveel u mag verwachten. Of kijk op www.mijnpensioenoverzicht.nl. Op deze website ziet u, naast uw AOW, hoeveel pensioen u hebt en bij welke pensioenuitvoerder (pensioenfonds of -verzekeraar).

Waardeoverdracht van uw pensioen

Misschien doet u pas sinds kort mee aan de pensioenregeling van het PWRI. Dan hebt u waarschijnlijk daarvoor meegedaan aan de pensioenregeling van een ander pensioenfonds. U kunt uw opgebouwde pensioen overdragen naar het PWRI. Dit noemen we waardeoverdracht. Daarmee brengt u al uw pensioen onder bij één pensioenfonds. Dat is wel zo handig. U regelt dit binnen zes maanden dat u gestart bent met een nieuwe baan. Wilt u uw pensioen van het andere pensioenfonds niet overdragen naar het PWRI, dan blijft uw pensioen daar gewoon staan.

De regeling werkt ook andersom. Gaat u in een andere bedrijfstak werken? Dan kunt u uw pensioen van het PWRI overdragen naar uw nieuwe pensioenfonds. Neem hierover contact op met uw nieuwe werkgever.

“In uw persoonlijk pensioenoverzicht ziet u precies hoeveel pensioen u hebt opgebouwd”

Hoeveel pensioen krijgt u straks?

Nu u nog werkt, bouwt u ieder jaar een stukje pensioen op. Al die stukjes pensioen samen vormen uw uiteindelijke pensioen. Natuurlijk bent u benieuwd hoeveel pensioen u straks krijgt. Het pensioenbedrag dat u straks ontvangt, kunnen we u hier helaas niet vertellen. Dit verschilt namelijk per persoon. U kunt hiervoor het best kijken in uw persoonlijk pensioenoverzicht. Het PWRI stuurt u ieder jaar zo ’n overzicht. In dit overzicht ziet u precies hoeveel pensioen u hebt opgebouwd. Ook staat er hoeveel pensioen u nog kunt opbouwen bij het PWRI voor u met pensioen gaat. We kunnen in deze brochure dus niet aangeven hoe úw pensioen er voor staat. Wel kunnen we hier in het algemeen iets over zeggen. Hoeveel pensioen u straks van het PWRI krijgt, hangt af van een aantal dingen. Belangrijk is:

- hoeveel u verdient;
- hoelang u hebt meegedaan aan de pensioenregeling van het PWRI.

Dit bouwt u op

U bouwt per jaar 2,05% op over een deel van uw bruto jaarsalaris. Niet uw hele bruto jaarsalaris telt mee voor uw pensioen. Van uw bruto jaarsalaris trekken we de *franchise* af. De *franchise* is een pensioenterm die we helaas niet kunnen vermijden. Maar we leggen wel meteen uit wat ermee wordt bedoeld.

Franchise?

De franchise is het deel van uw salaris waarover u géén ouderdomspensioen opbouwt. Dit is niet nodig, omdat u vanaf uw 65ste een AOW-uitkering van de overheid krijgt. Uw pensioen van het PWRI komt daar bovenop. Bij de opbouw van uw pensioen wordt dus al rekening gehouden met deze AOW-uitkering. Over dit deel van uw salaris is pensioenopbouw niet nodig.

Uw pensioen is gebaseerd op het gemiddelde van al uw salarissen van alle jaren dat u hebt gewerkt. Dit noemen we een *middeloonregeling*.

In 2011 is de franchise € 10.667,-. Over uw salaris dat boven € 10.667,- uitkomt, bouwt u dus pensioen op. Bovendien bouwt u automatisch een bedrag op voor het partnerpensioen en hebben uw eventuele kinderen recht op wezenpensioen. Meer informatie over partner- en wezenpensioen vindt u in het hoofdstuk 'Zekerheid voor uw gezin' op bladzijde 17.

Hoe lang kunt u pensioen opbouwen?

U bouwt pensioen op vanaf de dag dat u in dienst komt bij uw werkgever tot uw 65ste.
Als u vóór uw 65ste stopt met werken, bouwt u tot dat moment pensioen op.

Zo berekenen wij uw pensioen

Het pensioenbedrag dat u straks ontvangt, komt natuurlijk niet zomaar uit de lucht vallen. Wij rekenen precies uit op hoeveel pensioen u straks recht hebt. Die berekening gebeurt volgens een aantal vaste stappen. Voor iedereen rekenen we op die manier het pensioen uit. Maar de hoogte van het pensioen is voor iedereen anders.

In het overzicht laten wij u zien hoe we uw pensioen uitrekenen. Die berekening zit eigenlijk heel logisch in elkaar. Kijkt u even mee?

Zo rekenen wij uw pensioen van het PWRI uit

Stap 1: uw bruto salaris

Wij kijken eerst wat uw bruto jaarsalaris is. Dat is het salaris waarover nog geen belasting is afgedragen. U ziet uw bruto maandsalaris iedere maand op de salarisstrook die u van uw werkgever ontvangt. Uw vakantietoeslag, eindejaarsuitkering en eventuele vaste toeslagen worden in uw bruto jaarsalaris meegenomen. In dit voorbeeld gaan we uit van een bruto jaarsalaris van € 20.311,- en van iemand die een volledige baan heeft van 36 uur per week.

Stap 2: dit stukje pensioen bouwt u per jaar op

We zeiden het al eerder: over een deel van uw salaris bouwt u geen pensioen op. Dat is ook niet nodig, want u krijgt straks een AOW-uitkering van de overheid. Bij het berekenen van uw pensioen houden we daar al rekening mee.

Daarom trekken we een bepaald bedrag af van uw bruto jaarsalaris. Dat bepaalde bedrag is de franchise. De franchise is in 2011 € 10.667,-. Over het bedrag dat overblijft, bouwt u ieder jaar 2,05% pensioen op

Een voorbeeld:

Stel: u verdient een bruto jaarsalaris (inclusief vakantiegeld, eindejaarsuitkering en eventuele andere vaste toeslagen) van

€ 20.311,-

We trekken de franchise van dit bedrag af

€ 10.667,-

Dan bouwt u over dit bedrag 2,05% pensioen per jaar op

€ 9.644,-

Stap 3: dit is uw ouderdomspensioen

Het pensioen dat u in dit jaar opbouwt is dan dus 2,05% van € 9.830,-. Dat is dus € 201,52. Uw pensioen bestaat uit alle stukjes pensioen samen die u over de jaren hebt opgebouwd.

Een voorbeeld

U hebt tien jaar meegedaan aan de pensioenregeling van het PWRI. U bouwt 2,05% pensioen per jaar op. Uw bruto jaarsalaris zal waarschijnlijk ieder jaar anders zijn. Maar voor dit voorbeeld doen we alsof u een bruto jaarsalaris hebt van € 20.311,- dat ieder jaar hetzelfde blijft.

Uw pensioen ziet er dan zo uit:

$$10 \times 2,05\% \times € 9644,- = € 1977,02$$

10: omdat u 10 jaar hebt meegedaan aan de pensioenregeling.
2,05%: dat is het stukje pensioen dat u per jaar opbouwt.
€ 9.644,-: dat is uw bruto jaarsalaris min de franchise (€ 20.311 - € 10.667,-).

Stel dat u 40 jaar hebt meegedaan aan de pensioenregeling.

In dat geval ziet uw pensioen er zo uit:

$$40 \times 2,05\% \times € 9.644,- = € 7.908,08$$

40: omdat u 40 jaar hebt meegedaan aan de pensioenregeling.
2,05%: dat is het stukje pensioen dat u per jaar opbouwt.
€ 9.644,-: dat is uw bruto jaarsalaris min de franchise.

In 40 jaar bouwt u dus 82% (40 x 2,05%) op van uw bruto jaarsalaris min de franchise.

Hebt u geen volledige baan van 36 uur per week? Dan rekenen wij uw pensioen zo uit

Een volledige baan in de Sociale Werkvoorziening is een baan van 36 uur per week. Werkt u minder dan 36 uur per week, dan werkt u parttime. Bij de berekening van uw pensioen gaan we allereerst uit van een bruto jaarsalaris van 100%. Van dat bedrag trekken wij vervolgens de franchise af. De franchise is het bedrag waarover u geen pensioen opbouwt. Het bedrag dat overblijft, wordt omgezet naar het bedrag dat op u, als parttimer, van toepassing is.

Stel: u werkt 50%.

Uw bruto jaarsalaris als u 36 uur per week zou werken, bedraagt	€	20.311,-
We trekken de franchise van dit bedrag af	€	10.667,-

Dan zou dit het bedrag zijn waarover u pensioen zou opbouwen als u een volledige baan had van 36 uur	€	9.644,-
--	---	---------

Omdat u 50% werkt, bouwt u pensioen op over de helft daarvan	€	4.822,-
Over dit bedrag bouwt u 2,05% pensioen per jaar op		

Welk salaris is de basis voor uw pensioen?

Elk jaar dat u in de Sociale Werkvoorziening werkt, bouwt u pensioen op over uw salaris van dat jaar. Gaat uw salaris omhoog, dan bouwt u dus ook meer pensioen op. Uiteindelijk is uw pensioen gebaseerd op het gemiddelde van al uw salarissen van alle jaren dat u hebt gewerkt. Dit noemen we een *middelloonregeling*.

Jaarlijkse opgave van uw pensioen

Ieder jaar ontvangt u een persoonlijk pensioenoverzicht van het PWRI. Daarin staat precies het bedrag van het pensioen dat u al hebt opgebouwd. In dat overzicht staat ook het bedrag van het pensioen dat u kunt bereiken. Dat wordt uw pensioen als u tot uw pensioen in de Sociale Werkvoorziening blijft werken. Wij gaan er daarbij vanuit dat u al die tijd nog hetzelfde blijft verdienen.

Alles wordt steeds duurder.

Gaat uw pensioen ook omhoog?

Het pensioenfonds probeert uw pensioen steeds aan te passen aan de hogere prijzen. Maar het is niet zeker of dat altijd kan. Het bestuur van het PWRI beslist ieder jaar of het pensioen kan worden aangepast. En met welk percentage. Dit hangt onder meer af van de financiële situatie van het fonds.

Het aanpassen van het pensioen aan hogere prijzen heet *toeslag*. Meer informatie over toeslag vindt u op bladzijde 31.

Meer over de financiële situatie leest u in het herstelplan.

Marlène Beunis, werkzaam bij Licom N.V. in Heerlen:

“Al twintig jaar werk ik met veel plezier bij Licom N.V. in Heerlen. Ik ben daar nu chef P&O Services. Eén van mijn taken is medewerkers te informeren en adviseren over arbeidsvoorwaarden. Pensioen hoort daar natuurlijk bij; het is een belangrijke arbeidsvoorwaarde.

Ik merk dat je nooit genoeg kunt communiceren over de pensioenregeling. Pensioen is behoorlijk ingewikkeld en vaak moeilijk te begrijpen. Toch is het heel belangrijk dat medewerkers weten hoe het zit met hun pensioen.

En daar draag ik graag mijn steentje aan bij. Bij grote veranderingen in de pensioenregeling is schriftelijke communicatie alleen niet voldoende. Dan zul je mondeling nadere uitleg moeten geven. Daarom organiseren wij binnen Licom regelmatig voorlichtingsbijeenkomsten over de pensioenregeling. Ook kunnen medewerkers altijd terecht voor een individueel gesprek over hun persoonlijke pensioensituatie.

Ik vind de pensioenregeling van het PWRI een goede regeling met veel keuzemogelijkheden. Medewerkers kunnen eerder met pensioen gaan, of bijvoorbeeld nabestaandenpensioen omzetten in extra ouderdomspensioen. Bij het maken van deze keuzes is het belangrijk om de voor- en nadelen goed af te wegen. Medewerkers moeten daarover goede informatie krijgen, want een eenmaal gemaakte keuze is definitief.

Sinds januari 2008 ben ik lid van de deelnemersraad van het PWRI.

De deelnemersraad is een klankbord voor het bestuur; ik vertegenwoordig de werknemers in de sociale werkvoorziening. Als lid van de deelnemersraad probeer ik zo goed mogelijk de belangen te behartigen van alle partijen: deelnemers en gepensioneerden, maar natuurlijk ook van de werkgevers. Pensioen is immers een regeling van ons allemaal samen en belangrijk genoeg om extra tijd in te investeren!”

Hebt u genoeg pensioen opgebouwd?

Wat voor uzelf een goed pensioen is, bepaalt u natuurlijk zelf. Het PWRI gaat ervan uit dat 80% van uw gemiddeld verdiende salaris ‘genoeg’ is als u vóór uw 65^e met pensioen gaat. Als u 40 jaar in de Sociale Werkvoorziening hebt gewerkt, kunt u gemiddeld genomen op de leeftijd van 63 jaar met pensioen met 80% van uw salaris. Voor de periode vanaf uw 65ste gaat het PWRI uit van een pensioen samen met de AOW van 70% van uw gemiddelde bruto jaarsalaris. Of dit pensioen door u ook wordt bereikt is afhankelijk van uw persoonlijke situatie. Misschien hebt u te maken met een pensioentekort. Een pensioentekort kan ontstaan door door de volgende situaties:

- U hebt een tijd in het buitenland gewerkt. Daardoor krijgt u straks geen volledige AOW-uitkering.*
- U bent gescheiden. Uw ex-partner heeft in dat geval recht op een deel van uw pensioen.*
- U hebt vroeger bij een werkgever zonder pensioenregeling gewerkt. Of uw vroegere werkgever had een slechtere pensioenregeling dan het PWRI.*
- U hebt buiten de Sociale Werkvoorziening gewerkt en uw pensioenrechten niet overgedragen naar het PWRI.*

Wat kost uw pensioen?

Pensioen opbouwen doet u niet alleen. Uw werkgever betaalt mee. Uw werkgever betaalt 70% van de premie. Zelf betaalt u 30% van de premie. Over uw pensioenpremie betaalt u geen belasting.

Tot 1 januari 2009 betaalde u premie over uw bruto salaris per jaar. Dat gold voor alle deelnemers aan de pensioenregeling van het PWRI. Ongeacht de hoogte van het inkomen. Mensen met een lager inkomen waren hierdoor een groter deel van hun salaris kwijt aan hun pensioen dan mensen met een hoger inkomen.

Per 1 januari 2009 geldt een ander systeem van premie betalen. In dit nieuwe systeem betaalt u over een deel van uw salaris geen premie meer. Het pensioenfonds voert de nieuwe regeling in vijf jaar in. Vanaf 2014 betaalt u premie over uw bruto jaarsalaris min de franchise. Deze franchise is het bedrag waarover u ook geen pensioen opbouwt. Het bestuur stelt de franchise ieder jaar opnieuw vast. Vanaf 1 januari 2014 is het deel van uw salaris waarover u pensioen opbouwt dus gelijk aan het deel van uw salaris waarover u pensioenpremie betaalt.

Beleggingsbeleid

Het PWRI gaat zeer zorgvuldig om met de ingelegde pensioenpremies. Dat spreekt uiteraard voor zich. Om het pensioenkapitaal te laten groeien, wordt het op een verantwoorde manier belegd. Hierbij schakelt het bestuur beleggingsdeskundigen in die hun sporen ruimschoots hebben verdiend. Het PWRI maakt gebruik van verschillende beleggingscategorieën, zoals aandelen, obligaties en vastgoed. Het pensioenvermogen wordt belegd op basis van de nieuwste ontwikkelingen. Dit alles met één doel: de uitbetaling van pensioenen nu en in de toekomst veilig te stellen.

“Pensioen opbouwen doet u niet alleen. Uw werkgever betaalt mee”

Vanaf 1 januari 2009 tot 1 januari 2014 is er een tussensituatie. U betaalt een deel van de premie volgens het oude en een deel van de premie volgens het nieuwe systeem. We leggen dit met een paar voorbeelden uit.

In het nieuwe premiesysteem gaan mensen met een lager salaris minder premie betalen en mensen met een hoger salaris (iets) meer. Voor mensen die meer gaan betalen, is een compensatieregeling afgesproken. Deze houdt in dat de deelnemer per jaar nooit meer dan € 180,- aan extra premie betaalt.

Voorbeeld

In dit voorbeeld gaan we er voor het gemak vanuit dat de franchise € 10.000,- bedraagt. In werkelijkheid bedroeg de franchise voor 2011 € 10.667,- en verandert deze ieder jaar.

Stel:

U verdient een bruto jaarsalaris van	€ 20.000,-
Over dit bedrag bouwt u geen pensioen op en betaalt u straks geen premie meer	€ 10.000,-
Over dit deel van uw salaris bouwt u pensioen op en betaalt u straks premie (€ 20.000,- - € 10.000,-)	€ 10.000,-

Tot 1 januari 2009 was de pensioenpremie 16%* over € 20.000,-	= € 3.200,-
In de nieuwe situatie is de pensioenpremie 29,93%* over € 10.000,-	= € 2.993,-

Dit lijkt een premiestijging, maar dat is het niet. Want een premiebedrag van 16% over uw hele bruto jaarsalaris is ongeveer hetzelfde premiebedrag als 29,93% over uw bruto jaarsalaris min € 10.000,-.

* Elk jaar bekijkt het bestuur of de percentages aangepast moeten worden.

We geven u een voorbeeld van de manier waarop de premie in de toekomst wordt berekend.

In dit voorbeeld is de franchise € 10.000,-. In werkelijkheid is de franchise € 10.667,- (dit bedrag geldt voor 2011) en verandert deze ieder jaar.

De eerste vier jaar betaalt u voor een deel nog premie over uw gehele bruto salaris en voor een deel premie over uw bruto jaarsalaris min € 10.000,-. Per 1 januari 2011 betaalt u alleen nog maar premie over uw bruto jaarsalaris min € 10.000,-.

	<i>Premieberekening oud (over uw hele bruto jaarsalaris)</i>	<i>Premieberekening nieuw (over uw bruto jaarsalaris min € 10.000,-)</i>
2009	80%	20%
2010	60%	40%
2011	40%	60%
2012	20%	80%
2013	0%	100%

In het volgende voorbeeld betaalt een deelnemer met een bruto jaarsalaris van € 20.000,- na vijf jaar dus € 160,- minder pensioenpremie per jaar. Voor het gemak gaan we in het voorbeeld uit van een pensioenpremie van 30%.

	<i>Premieberekening oud</i>	<i>Premieberekening nieuw</i>	<i>Premie Totaal</i>
2009	$80\% \times € 3.200 = € 2.560$	$20\% \times € 3.000 = € 600$	€ 3.160
2010	$60\% \times € 3.200 = € 1.920$	$40\% \times € 3.000 = € 1.200$	€ 3.120
2011	$40\% \times € 3.200 = € 1.280$	$60\% \times € 3.000 = € 1.800$	€ 3.080
2012	$20\% \times € 3.200 = € 640$	$80\% \times € 3.000 = € 2.400$	€ 3.040
2013	$0\% \times € 3.200 = € 0$	$100\% \times € 3.000 = € 3.000$	€ 3.000
2014 en later		$100\% \times € 3.000 = € 3.000$	€ 3.000

Uw werkgever betaalt 70% van de pensioenpremie. Zelf betaalt u 30%. Dat is ook na 1 januari 2009 het geval.

Zekerheid voor uw gezin

Het nabestaandenpensioen is een onderdeel van uw pensioenregeling. U bouwt automatisch een bedrag op voor het partnerpensioen en uw eventuele kinderen hebben recht op wezenpensioen. Uw partner krijgt bij uw overlijden een uitkering.

Ook uw kinderen ontvangen bij uw overlijden een uitkering. Zij ontvangen een wezenuitkering zolang zij jonger zijn dan achttien jaar. Of zolang zij studeren of een beroepsopleiding volgen. De wezenuitkering stopt uiterlijk op het moment dat het kind 27 jaar wordt. Als uw partner ook overlijdt, wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Op het moment dat u met pensioen gaat, kunt u kiezen voor uitruil van uw nabestaandenpensioen. Het nabestaandenpensioen wordt dan omgezet in een hoger ouderdompensioen. Het PWRI heeft daarvoor de toestemming van uw partner nodig. Hebt u gekozen voor uitruil, dan ontvangt uw partner geen uitkering als u zou komen te overlijden. U kunt overigens alleen het partnerpensioen uitruilen dat u hebt opgebouwd vanaf 1 januari 2006.

“De wezenuitkering stopt uiterlijk op het moment dat het kind 27 jaar wordt.”

Onderstaande situaties gelden als u sinds 1 januari 2006 meedoet aan de pensioenregeling. Deed u vóór 1 januari 2006 al mee aan de pensioenregeling of was u toen al gepensioneerd, dan kan uw situatie anders zijn dan hieronder wordt aangegeven.

Er zijn drie situaties mogelijk:

De deelnemer werkte tot zijn overlijden in de Sociale Werkvoorziening

In die situatie geldt het volgende:

- De partner ontvangt 70% van het ouderdomspensioen dat de deelnemer had kunnen bereiken als hij tot zijn 65ste in de Sociale Werkvoorziening had gewerkt.
- De kinderen krijgen ieder 14% van het ouderdomspensioen dat de deelnemer had kunnen bereiken als hij tot zijn 65ste in de Sociale Werkvoorziening had gewerkt.

De deelnemer werkte op het moment van zijn overlijden niet meer in de Sociale Werkvoorziening

In die situatie is het volgende van toepassing:

- De partner ontvangt 70% van het ouderdomspensioen dat de deelnemer heeft opgebouwd bij het PWRI.
- De kinderen krijgen ieder 14% van het ouderdomspensioen dat de deelnemer heeft opgebouwd bij het PWRI.

De deelnemer was al met pensioen toen hij kwam te overlijden

In die situatie geldt het volgende:

- De partner ontvangt 70% van het ouderdomspensioen dat de deelnemer uitgekeerd kreeg.
- De kinderen ontvangen ieder 14% van het ouderdomspensioen dat de deelnemer uitgekeerd kreeg.

Anw-uitkering van de overheid

Uw partner kan bij uw overlijden recht hebben op een Anw-uitkering van de overheid. Anw staat voor: Algemene nabestaandenwet. Een volledige Anw-uitkering is 70% van het netto minimumloon.

Uw partner moet aan één van de volgende voorwaarden voldoen:

- *Hij of zij is geboren vóór 1950.*
- *Er zijn kinderen jonger dan 18 jaar.*
- *Hij of zij is voor tenminste 45% arbeidsongeschikt.*

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) verzorgt de Anw-uitkeringen. Neem contact op met de SVB als u meer wilt weten over de Anw-uitkering. Het telefoonnummer is 020 656 56 56.

Veel partners komen niet in aanmerking voor een (volledige) uitkering van de overheid. Het PWRI heeft daarom een regeling die het inkomenstekort van de partner opvangt. De partner kan in aanmerking komen voor een aanvulling op het partnerpensioen tot de eerste dag van de maand waarin de partner 65 jaar wordt. De partner moet hiervoor aan de volgende twee voorwaarden voldoen:

- hij of zij is geboren op of na 1 januari 1950 en
- komt niet in aanmerking voor een Anw-uitkering van de overheid.

Het PWRI zal een aanvullende uitkering verstrekken tot maximaal 70% van het bruto minimumloon dat op de partner van toepassing is.

“Veel partners komen niet in aanmerking voor een (volledige) uitkering van de overheid.”

Voorbeeld van de pensioen-situatie van een deelnemer

Piet is 27 jaar. Sinds twee jaar werkt hij in de Sociale Werkvoorziening. Zijn startsalaris was € 17.000,- per jaar. Na één jaar ging zijn bruto jaarsalaris omhoog. Zijn salaris werd toen € 17.500,- per jaar. De franchise is in het eerste jaar € 10.097,-. In het tweede jaar werd de franchise iets verhoogd, naar € 10.150,-. Overigens wordt in de onderstaande rekenvoorbeelden geen rekening gehouden met een mogelijke verhoging van de pensioenrechten.

Dit pensioen bouwt Piet op in deze twee jaar:

Ouderdomspensioen

In het eerste jaar verdient Piet dus € 17.000,- per jaar. Piet bouwde in dat jaar het volgende pensioen op:

$$2,05\% \times € 6.903,- (= € 17.000,- - € 10.097,-) = € 141,51 \text{ ouderdomspensioen per jaar.}$$

Na de salarisverhoging verdient Piet € 17.500,- per jaar. In het tweede jaar wordt de *franchise* iets verhoogd, naar € 10.150,-. De opbouw van zijn ouderdomspensioen wordt hierdoor anders. Piet bouwt dan per jaar het volgende pensioen op:

$$2,05\% \times € 7.350,- (= € 17.500,- - € 10.150,-) = € 150,67 \text{ ouderdomspensioen per jaar.}$$

In totaal heeft Piet in de twee jaar dat hij in de Sociale Werkvoorziening werkt € 292,18 (= € 141,51 + € 150,67) pensioen opgebouwd.

Nabestaandenpensioen

Naast ouderdomspensioen bouwt Piet ook nabestaandenpensioen op. Dit is 70% van het ouderdomspensioen. In de afgelopen twee jaar heeft Piet het volgende nabestaandenpensioen opgebouwd:

$$70\% \times € 292,18 = € 204,52.$$

Dit pensioen kan Piet nog opbouwen

Ouderdompensioen

Als Piet tot zijn 65ste in de Sociale Werkvoorziening blijft werken, heeft hij in totaal 40 jaar gewerkt. Hij heeft dan 40 jaar pensioen opgebouwd bij het PWRI. Als het salaris van Piet en de franchise de komende jaren gelijk blijven, blijft hij per jaar € 150,67 pensioen opbouwen. Op zijn pensioendatum ontvangt Piet dan het volgende ouderdompensioen:

Het pensioen dat hij heeft opgebouwd in de afgelopen twee jaar:	€	292,18
Het pensioen dat hij kan opbouwen in de komende 38 jaar: 38 x € 150,67	€	5.725,46
		<hr/>
Totaal opgebouwd pensioen:	€	6.017,64

Als Piet op zijn 65ste met pensioen gaat, krijgt hij naast zijn AOW € 6.017,64 pensioen per jaar van het PWRI. Als zijn salaris (en de franchise) stijgt, kan dit bedrag hoger worden.

Nabestaandenpensioen

Als Piet overlijdt vóór zijn 65ste, krijgt zijn partner 70% van het pensioen dat hij zou hebben opgebouwd als hij tot zijn 65ste in de Sociale Werkvoorziening had gewerkt. Dit is:

$70\% \times € 6.017,64 = € 4.212,35$ nabestaandenpensioen per jaar.

Eerder stoppen met werken

Misschien wilt u vóór uw 65ste stoppen met werken. Om eindelijk meer vrije tijd te hebben. Meer rust en tijd voor uzelf, uw eventuele partner, uw kinderen of kleinkinderen, of voor reizen of andere hobby's. Een leuk vooruitzicht! Gelukkig kan het allemaal in de pensioenregeling van het PWRI. U kunt eerder met pensioen dan op uw 65ste. Maar de manier waarop u dat kunt bereiken, is niet voor iedereen hetzelfde. Het hangt af van uw leeftijd. Dit leggen we hieronder verder uit.

Let op! Kiest u voor een Vervroegd ouderdomspensioen (VOP-uitkering)? Dan wordt een deel van het Nabestaandenpensioen (NP) gebruikt om de VOP-uitkering te financieren. Het gaat om het NP dat u hebt opgebouwd na 1-1-2006. Hierdoor valt het NP lager uit tijdens de VOP.

Bent u geboren op of na 1 januari 1950?

U bent geboren in 1950 of daarna. Dan kunt u zo eerder stoppen met werken:

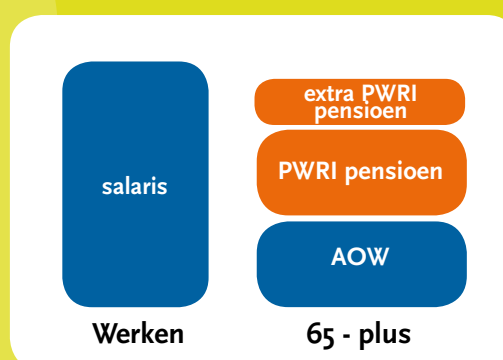
- U bouwt ieder jaar 2,05% ouderdomspensioen op. Als u meer dan 40 jaar meedoet aan de pensioenregeling is dat meer dan 70% van uw gemiddelde bruto jaarsalaris.
- Omdat u in 40 jaar meer dan 70% opbouwt, hebt u eigenlijk een stukje pensioen extra. Dit kunt u gebruiken om vóór uw 65ste te stoppen met werken. U kunt dit extra pensioen als het ware 'naar voren schuiven'. U gebruikt dit extra ouderdomspensioen dan voor een uitkering vóór uw 65ste. In de tekeningen op deze en de volgende bladzijde ziet u hoe dat precies werkt.
- U kunt in aanmerking komen voor de **Inkoopregeling**. U moet dan wel aan bepaalde voorwaarden voldoen. Met de **Inkoopregeling** kunt u nog meer ouderdomspensioen opbouwen. We vertellen u hier meer over in het hoofdstuk 'Overgangsregelingen' op bladzijde 24.

Het PWRI gaat ervan uit dat u in de leeftijd tussen 63 en 65 jaar 80% van uw gemiddelde salaris ontvangt. De precieze leeftijd die voor u geldt, hangt af van het aantal jaren dat u in de Sociale Werkvoorziening hebt gewerkt. En van het bruto jaarsalaris dat u verdiende. Het is belangrijk om te weten of u wel genoeg pensioen hebt opgebouwd. U leest hier meer over onder 'Hebt u genoeg pensioen opgebouwd' op bladzijde 13.

Zo schuift u met uw pensioen

Zoals we eerder in deze brochure hebben gezegd, bouwt u in de nieuwe pensioenregeling meer ouderdomspensioen op. Door te 'schuiven' met dit extra ouderdomspensioen kunt u toch eerder stoppen met werken. U gebruikt het extra ouderdomspensioen dan niet na uw 65ste, maar in de periode dat u tussen de 62,5 en 65 jaar bent. In de tekeningen ziet u hoe dit werkt. Het bedrag waarmee u kunt 'schuiven' is het extra PWRI-pensioen, inclusief het bedrag dat u eventueel krijgt toegekend als u in aanmerking komt voor de overgangsregelingen. In de tekeningen zijn we uitgegaan van een gemiddelde deelnemer, die voldoet aan de voorwaarden voor de overgangsregelingen en die 40 jaar heeft meegedaan aan de pensioenregeling.

De situatie in de nieuwe pensioenregeling

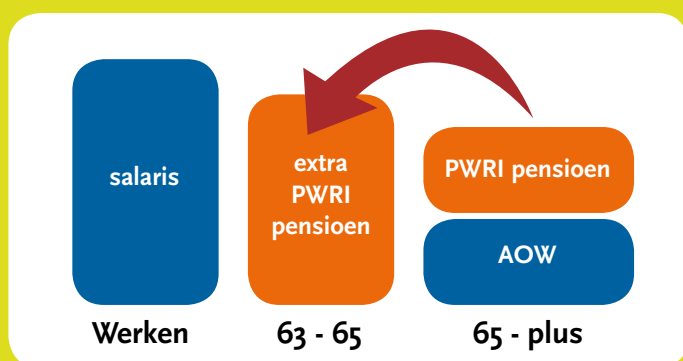

Bent u geboren vóór 1 januari 1950?

Bent u geboren vóór 1 januari 1950? Dan kunt u in aanmerking komen voor de **Inkoopregeling** en de **Toeslag ouderdompensioen**. Hiervoor moet u aan bepaalde voorwaarden voldoen. U leest hier meer over in het hoofdstuk 'Overgangsregelingen' vanaf bladzijde 24.

“Het is belangrijk om te weten of u wel genoeg pensioen hebt opgebouwd.”

U kunt uw pensioen ‘naar voren schuiven’

Overgangsregelingen

De pensioenregeling van het PWRI kent sinds 1 januari 2006 twee overgangsregelingen. Dit zijn de **Inkoopregeling** en de **Toeslag ouderdomspensioen**.

De Inkoopregeling

Met de **Inkoopregeling** kunnen sommige deelnemers extra ouderdoms- en nabestaandenpensioen opbouwen. Dit kunnen zij bijvoorbeeld gebruiken om eerder te stoppen met werken.

De **Inkoopregeling** geldt voor u als u:

- op 31 december 2000 en op 1 januari 2001 al meedeed aan de pensioenregeling. Belangrijk is, dat u tot uw pensioen blijft meedoen aan de pensioenregeling van het PWRI. Bent u geen deelnemer meer van het PWRI, dan krijgt u geen extra pensioen uit de **Inkoopregeling**. Ook geen gedeelte daarvan.

De **Inkoopregeling** kijkt naar de jaren die u al in de Sociale Werkvoorziening werkte. Het gaat om de jaren vanaf het moment dat u ging meedoen aan de pensioen-

regeling Sociale Werkvoorziening tot 1 januari 2006. Over die jaren kunt u met de **Inkoopregeling** extra pensioen ontvangen. Hoe de berekening voor dit extra pensioen wordt uitgevoerd, leggen wij hieronder uit.

Het PWRI kan het extra pensioen uit de **Inkoopregeling** niet helemaal garanderen. Wij gaan ervan uit dat geld voor de **Inkoopregeling** door goede beleggingsrendementen beschikbaar komt. Maar helemaal zeker is dat niet. Dit noemen we 'voorwaardelijk'. Ieder jaar beslist het bestuur van het pensioenfonds of het extra pensioen wordt toegekend. Is het extra pensioen uit de **Inkoopregeling** eenmaal aan u toegekend, dan blijft u er wel recht op houden.

Hoe berekenen wij uw pensioen uit de Inkoopregeling?

De **Inkoopregeling** geeft een voorwaardelijk extra pensioen over de jaren die u al gewerkt heeft in de Sociale Werkvoorziening. Zo rekenen wij dit extra pensioen uit:

- Wij gaan uit van uw inkomen in 2005.
- Wij trekken hier een bedrag van af van € 9.400,-.
- De uitkomst vermenigvuldigen wij met een opbouwpercentage van 1,80%. Ook vermenigvuldigen wij deze uitkomst met het aantal jaren dat u in de Sociale Werkvoorziening hebt gewerkt.
- Van dit bedrag trekken wij het bedrag af dat u werkelijk heeft opgebouwd tot en met 31 december 2005.
- Het resultaat is het extra pensioen van de **Inkoopregeling**.

De **Inkoopregeling** geldt voor zowel het ouderdomspensioen als voor het nabestaandenpensioen.

De extra bedragen die u opbouwt met de **Inkoopregeling** worden gebruikt om uw Vervroegd ouderdomspensioen (VOP-uitkering) te financieren.

“De Inkoopregeling kijkt naar de jaren die u al in de Sociale Werkvoorziening werkte”

De Toeslag ouderdomspensioen

De **Toeslag ouderdomspensioen** is een overgangsregeling voor deelnemers geboren vóór 1 januari 1950.

Geldt de Toeslag ouderdomspensioen voor u?

De **Toeslag ouderdomspensioen** geldt voor u als u:

- geboren bent vóór 1 januari 1950 **en**
- op 31 december 2000 **en** op 1 januari 2001 al meedeed aan de pensioenregeling **en** tot uw pensioendatum onafgebroken blijft deelnemen aan de pensioenregeling.

De **Toeslag ouderdomspensioen** is een voorwaardelijk recht. Ieder jaar beslist het bestuur van het pensioenfonds of het extra ouderdomspensioen wordt toegekend.

De Toeslag ouderdomspensioen betekent:

- Als u vóór uw 65ste stopt met werken, kunt u 80% van uw bruto jaarsalaris krijgen. Deze uitkering krijgt u tot u 65 jaar wordt.
- De leeftijd waarop u met pensioen kunt met 80% van uw bruto jaarsalaris, is niet voor iedereen hetzelfde. Dit hangt af van het jaar waarin u bent geboren. Kijk hiervoor in het overzicht hieronder.

Bent u geboren in	dan is dit de leeftijd waarop u kunt stoppen met werken met 80% van uw bruto jaarsalaris
1945	61
1946	61 jaar en 3 maanden
1947	61 jaar en 6 maanden
1948	62
1949	62 jaar en 6 maanden

Langer doorwerken betekent een hogere uitkering

Als u langer doorwerkt dan de leeftijd waarop u met pensioen kunt met 80% van het bruto jaarsalaris, krijgt u een **hogere** pensioenuitkering tot 65 jaar. U kunt er ook voor kiezen om pas op uw 65ste met pensioen te gaan. Dan wordt het extra pensioen uit deze overgangsregeling omgezet in een hoger ouderdomspensioen vanaf 65 jaar. In het overzicht op deze bladzijde ziet u hoeveel extra pensioen u ontvangt als u langer doorwerkt.

Let op! Deze percentages gelden alleen als u geen verhoging van uw arbeidsongeschiktheidsuitkering hebt als u stopt met werken. Wordt uw arbeidsongeschiktheidsuitkering wel hoger als u met pensioen gaat, dan zullen de percentages bij u afwijken van onderstaande percentages.

	Dit is de pensioenuitkering (in% van uw bruto jaarsalaris) die u tot uw 65 ^{ste} ontvangt als u op de volgende leeftijd stopt met werken en geen verhoging van uw arbeidsongeschiktheidsuitkering hebt. Komt deze uitkering uit boven de 100%, dan wordt het gedeelte boven de 100% omgezet in extra ouderdomspensioen na 65 jaar.					
	61 jaar	61 jaar en 3 maanden	61 jaar en 6 maanden	62 jaar	62 jaar en 6 maanden	63 jaar
Bent u geboren in 1945?	80%	86%	93%	110% *	133% *	169% *
Bent u geboren in 1946?		80%	86%	102% *	124% *	158% *
Bent u geboren in 1947?			80%	95%	115% *	146% *
Bent u geboren in 1948?				80%	97%	123% *
Bent u geboren in 1949?					80%	102%

* Komt uw pensioenuitkering vóór uw 65ste boven de 100% uit, dan krijgt u niet meer uitgekeerd dan 100% van uw bruto jaarsalaris. Alles wat u meer hebt opgebouwd dan 100% van uw bruto jaarsalaris wordt omgezet in extra ouderdomspensioen na uw 65ste. Dat gebeurt volgens een bepaalde berekening. Het percentage boven de 100% wordt dus niet omgezet in een gelijk percentage aan extra ouderdomspensioen na uw 65ste. U ontvangt namelijk ouderdomspensioen vanaf uw 65ste zolang u leeft. Dat is dus langer dan de duur van de pensioenuitkering tot uw 65ste. Meer uitleg leest u op bladzijde 27.

U kunt ook later met pensioen dan op 63-jarige leeftijd. Het percentage wordt dan hoger dan in het overzicht wordt aangegeven. Ook kunt u met pensioen op een leeftijd die tussen de in dit overzicht genoemde leeftijden ligt. De pensioenuitkering zal dan anders zijn dan de percentages die in het overzicht worden genoemd.

Langer doorwerken en arbeidsongeschiktheid

Als u een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt, kan dit invloed hebben op uw Vervroegd ouderdomspensioen (VOP). Als u met VOP gaat, ontvangt u na uw pensioendatum (dus voor uw 65ste) vaak een hogere arbeidsongeschiktheidsuitkering dan toen u nog werkte. Dat komt doordat u dan geen loon meer ontvangt van uw werkgever. Dat zou betekenen dat uw arbeidsongeschiktheidsuitkering en uw pensioenuitkering samen meer zouden zijn dan uw inkomen voor u met VOP ging. Om dit te voorkomen, wordt een deel van uw arbeidsongeschiktheidsuitkering afgetrokken van uw VOP-uitkering.

Niet uw hele arbeidsongeschiktheidsuitkering gaat af van uw VOP-uitkering. Het gaat alleen om het stukje arbeidsongeschiktheidsuitkering dat u na uw pensioendatum meer ontvangt dan toen u nog werkte. Dit stukje arbeidsongeschiktheidsuitkering gaat niet af van het pensioen dat u hebt opgebouwd. Het wordt alleen afgetrokken van het extra pensioen dat u eventueel krijgt toegekend op grond van de **Inkoopregeling** of de **Toeslag ouderdomspensioen**.

Misschien wilt u langer doorwerken dan tot de leeftijd waarop u met pensioen kunt. In dat geval wordt uw VOP-uitkering hoger. Wel wordt dan nog steeds een deel van uw arbeidsongeschiktheidsuitkering van uw VOP-uitkering afgetrokken. Uw arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt bij langer doorwerken niet verhoogd. U ontvangt de arbeidsongeschiktheidsuitkering ook niet van het PWRI, maar van de overheid.

Martin Goebel, medewerker van de Sluis Groep in Woerden:

“Ik ben eind 2000 in de Sociale Werkvoorziening komen werken. Tot 1 april 2008 was ik financieel medewerker bij de Sluis Groep. In die functie deed ik vooral financieel controlewerk en verwerkte ik urenlijsten van het ongesubsidieerd personeel. Ook de crediteurenadministratie hoorde bij mijn takenpakket. Nu ben ik vanuit de Sluis Groep gedetacheerd bij een zorginstelling in Harmelen. Ik ben activiteitenbegeleider voor de bewoners en doe daarnaast wat administratie.

De pensioenregeling van het PWRI vind ik een goede regeling met voldoende keuzemogelijkheden. Volgens mij is het voor de meeste deelnemers wel duidelijk hoeveel pensioen zij opbouwen. De Pensioenplanner op de website van het PWRI is daar een goed hulpmiddel voor. Het fonds doet zijn best om de informatie over het pensioen zo helder mogelijk te maken. Wel vind ik dat het fonds de werkgevers nog beter zou moeten informeren. Werkgevers kennen vaak alleen de hoofdlijnen van de pensioenregeling. Terwijl werknemers juist veel vragen hebben over de details van hun pensioensituatie.

Pensioen is een onderwerp dat me na aan het hart ligt. Daarom heb ik me beschikbaar gesteld voor het verantwoordingsorgaan. Hierin zijn werkgevers, werknemers en gepensioneerden vertegenwoordigd. Zelf vertegenwoordig ik de werknemers namens CNV Publieke Zaak. De leden van het verantwoordingsorgaan toetsen het beleid en de cijfers van het PWRI. Er is een goede verstandhouding met het bestuur. Ik vind het fijn dat ik op deze manier mijn steentje kan bijdragen. Want een goede toetsing zorgt voor een nog grotere openheid over de pensioenregeling.”

Voorbeeld van het vervroegen van de pensioendatum

Voorbeeld

Frits de Groot is geboren in 1948 en verdient € 20.000,- per jaar. Hij is volledig arbeidsgeschikt. Als hij stopt op 62-jarige leeftijd, dan ontvangt hij een pensioenuitkering van 80% van zijn bruto jaarsalaris. Dat betekent dat hij tot zijn 65ste ieder jaar 80% van € 20.000,- ontvangt, dat is € 16.000,- per jaar.

Als hij stopt op 63-jarige leeftijd, dan geeft het overzicht aan dat zijn pensioenuitkering tot 65 jaar 123% zou bedragen. Hij ontvangt dan tot zijn 65ste een pensioenuitkering van 100%, dus € 20.000,- per jaar. De overige 23% (€ 4.600,- gedurende twee jaar) wordt omgezet in extra ouderdomspensioen na zijn 65ste. Dit ouderdomspensioen moet over een langere periode worden uitgesmeerd, namelijk zolang hij leeft. Zijn ouderdomspensioen neemt toe met ongeveer € 720,- per jaar.

Meer informatie over arbeidsongeschiktheid en het vervroegen van de pensioendatum vindt u in de brochure “Eerder stoppen met werken en arbeidsongeschiktheid”.

Bijzondere situaties en uw pensioen

Er zijn ook aparte brochures over bijzondere situaties en uw pensioen. Daarin leest u meer over ieder onderwerp. Hieronder staan de belangrijkste zaken. De brochures over de bijzondere situaties kunt u telefonisch, schriftelijk of via internet aanvragen. Het telefoonnummer en de juiste adressen vindt u op de achterkant van deze brochure.

U krijgt een andere baan

Van baan veranderen kan gevolgen hebben voor uw pensioen. Misschien krijgt u een andere baan binnen de Sociale Werkvoorziening. In dat geval blijft u meedoen aan de pensioenregeling Sociale Werkvoorziening. U kunt ook buiten de Sociale Werkvoorziening gaan werken, bijvoorbeeld via begeleid werken. U krijgt dan te maken met een ander pensioenfonds. U mag uw opgebouwde pensioen meenemen naar het 'nieuwe' pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht.

Waardeoverdracht kan voordelen hebben. Uw pensioenrechten zijn bij één pensioenfonds ondergebracht. Zo weet u beter hoe uw pensioen ervoor staat. Waardeoverdracht is niet altijd voordelig. Laat u bij uw keuze goed informeren.

Zo wordt het geregeld:

- U moet het verzoek tot waardeoverdracht indienen bij uw nieuwe pensioenfonds. Dat moet gebeuren binnen zes maanden nadat u bent gaan deelnemen aan uw nieuwe pensioenregeling.
- Uw nieuwe pensioenfonds verzorgt de waardeoverdracht. Het nieuwe pensioenfonds geeft aan uw oude pensioenfonds door dat u de waarde van het pensioen wilt overdragen naar uw nieuwe pensioenfonds.
- U krijgt van uw nieuwe pensioenfonds een opgave van de pensioenrechten die u bij het nieuwe pensioenfonds kunt inkopen.
- Binnen twee maanden nadat u een opgave hebt ontvangen, moet u het pensioenfonds laten weten of u de waardeoverdracht wilt laten doen.

In de brochure *Een baan buiten de Sociale Werkvoorziening* vertellen we u meer over dit onderwerp.

U wordt werkloos

Als u werkloos wordt, betaalt u geen pensioenpremie meer. U bouwt dus geen pensioen meer op. Soms kunt u toch pensioen blijven opbouwen zonder premie te betalen. U moet hiervoor:

- ouder zijn dan 40 jaar en
- een WW-uitkering ontvangen en
- vóór 1 januari 2011 in de WW terecht zijn gekomen.

In dat geval neemt de Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering (FVP) de premiebetaling voor uw pensioen over. Wordt u op of na 1 januari 2012 werkloos? Dan komt u niet meer in aanmerking voor premiebetaling door de FVP.

Zo wordt het geregeld:

- Het UWV (Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen) stuurt u een aanvraagformulier zodra u een werkloosheidsuitkering ontvangt.
- Daarna ontvangt u van de Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering een aanvraagformulier.

Meer informatie vindt u op www.fvp.nl.

U wordt arbeidsongeschikt

Pensioen blijven opbouwen bij arbeidsongeschiktheid

Als u arbeidsongeschikt wordt, kunt u toch gewoon pensioen blijven opbouwen. Het pensioenfonds betaalt namelijk (een gedeelte van) de pensioenpremie voor u. U moet hiervoor wel aan bepaalde voorwaarden voldoen.

Ontvangt u een WIA-uitkering (Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen), dan betaalt het pensioenfonds onder de volgende voorwaarde (een gedeelte van) de pensioenpremie:

- U moet direct voordat u ziek werd in de Sociale Werkvoorziening hebben gewerkt.

Ontvangt u een andere arbeidsongeschiktheidsuitkering dan een WIA-uitkering, dan moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- U moet direct voordat u ziek werd, in de Sociale Werkvoorziening hebben gewerkt.
- U kwam op 31 december 2005 al in aanmerking voor voortzetting pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid.
- U bent na 1 januari 1998 arbeidsongeschikt geworden.

Zo wordt het geregeld:

- Uw werkgever moet aan het PWRI doorgeven dat u door arbeidsongeschiktheid (gedeeltelijk) uit dienst gaat. Uw werkgever moet ook een wijziging in uw arbeidsongeschiktheid aan het PWRI doorgeven. Ga voor de zekerheid na of uw werkgever de informatie aan het PWRI heeft doorgegeven.
- Van het pensioenfonds ontvangt u daarna een brief over het (gedeeltelijk) premievrij blijven opbouwen van uw pensioen. De aanvraag voor het arbeidsongeschiktheidspensioen moet u, uiterlijk 1 jaar nadat u ongeschikt bent geworden, terugsturen. Ook een wijziging in arbeidsongeschiktheid moet u uiterlijk 1 jaar na de wijziging aan het PWRI melden. Ontvangen wij uw aanvraag te laat (later dan 1 jaar na het arbeidsongeschikt worden of wijziging van arbeidsongeschiktheid), dan gaat het arbeidsongeschiktheidspensioen of de wijziging daarvan in op de datum dat het PWRI de aanvraag ontvangt en niet met terugwerkende kracht..

Meer informatie over de gevolgen van arbeidsongeschiktheid voor uw pensioen leest u in de brochure 'Arbeidsongeschiktheid en uw pensioen'.

U gaat scheiden

Een scheiding heeft gevolgen voor uw pensioen. Uw ex-partner heeft recht op de helft van het pensioen dat u tot uw scheidingsdatum heeft opgebouwd. U kunt met uw ex-partner ook een andere verdeling afspreken.

Zo wordt het geregeld:

- Bij Postbus 51 kunt u de brochure 'Verdeling van ouderdomspensioen bij scheiding' opvragen. Hierin vindt u het formulier 'Mededeling van scheiding in verband met verdeling van ouderdomspensioen'.

Ook vindt u dit formulier bij het postkantoor en op internet. Postbus 51 is te bereiken op telefoonnummer 0800 8051 en op www.postbus51.nl.

- U moet het formulier 'Mededeling van scheiding in verband met verdeling van ouderdomspensioen' binnen twee jaar na de datum van uw echtscheiding naar het PWRI sturen.

Meer informatie over dit onderwerp leest u in de brochure 'Echtscheiding en uw pensioen'.

Verhuizen en uw pensioen

Als u gaat verhuizen binnen Nederland, verhuist uw pensioen gewoon met u mee. U hoeft uw nieuwe adres niet aan het PWRI door te geven. Ook op uw nieuwe adres kunt u rekenen op regelmatige informatie over uw pensioen.

Het PWRI is aangesloten op de zogenoemde Gemeentelijke Basis Administratie. Als u verhuist van de ene gemeente naar de andere, krijgt het PWRI automatisch uw nieuwe adres door.

Als u gaat emigreren, moet u het PWRI wel uw adres in het buitenland opgeven.

Woont u eenmaal in het buitenland en ontvangt u pensioen? Dan vraagt het PWRI ieder jaar een bewijs van in leven zijn. Zo'n bewijs van leven haalt u bij de gemeente waar u staat ingeschreven.

Met pensioen: zo vraagt u uw pensioen aan

U hoeft zelf niets te doen om uw ouderdomspensioen aan te vragen. Ongeveer zes maanden voordat u met pensioen kunt gaan, ontvangt u van het PWRI een aanvraagformulier. Er zijn twee situaties mogelijk:

- Als u voldoet aan de voorwaarden van de 'Toeslagregeling ouderdomspensioen', ontvangt u het aanvraagformulier zes maanden vóór de datum uit de tabel op pagina 26.
- Voldoet u niet aan deze voorwaarden en hebt u ook niet aangegeven om eerder te willen stoppen met werken en met vervroegd pensioen te willen gaan, dan ontvangt u het aanvraagformulier zes maanden vóór het bereiken van de 65 jarige leeftijd.

Wilt u eerder stoppen met werken? Overleg dit dan met uw werkgever. Gaat uw werkgever akkoord, dan kunt u aan het PWRI doorgeven vanaf welke datum u wilt stoppen. Doe dit uiterlijk drie maanden voordat u wilt stoppen. U gebruikt hiervoor het aanvraagformulier om eerder te stoppen met werken. Dit kunt u aanvragen bij het PWRI. U kunt het formulier ook vinden op onze website www.pwri.nl.

U kunt niet later met pensioen dan op uw 65ste.

Wat is toeslag?

Alles wordt duurder. Maar wordt uw pensioen van het PWRI ook meer waard? Ieder jaar bekijkt het bestuur van het pensioenfonds of het fonds uw pensioen kan verhogen. Dit heet toeslag. Een verhoging kan alleen als het pensioenfonds genoeg geld heeft. U heeft dus niet automatisch recht op een verhoging. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor een verhoging. Om te voldoen aan de eisen van De Nederlandse Bank (DNB) moet de dekkingsgraad van het PWRI weer stijgen naar minimaal 105%. Bij een dekkingsgraad boven de 105% kan het PWRI de pensioenen weer verhogen. Wij hebben daarvoor een plan gemaakt, het herstelplan. Aan de hand van dat herstelplan doen wij als pensioenfonds ons best om de financiële gezondheid van het fonds weer op voldoende niveau te brengen. Dit plan evalueren we jaarlijks. In de volgende tabel is te zien welke regels het PWRI gebruikt voor toeslag:

Hoogte van de toeslag

Bij het bepalen van de toeslag kijkt het PWRI naar de dekkingsgraad. De dekkingsgraad geeft de financiële gezondheid van het fonds aan.

Dekkingsgraad*	Toeslag
Kleiner of gelijk aan 105%	geen
105 – 130%	gedeeltelijk
Groter of gelijk aan 130%	volledig

* De loonstijging en prijsstijging geven aan met welk percentage de lonen en de prijzen in een bepaald jaar zijn gestegen.

Wat ziet u in de tabel?

- Bij een dekkingsgraad lager dan 105% wordt uw pensioen niet verhoogd.
- Bij een dekkingsgraad tussen de 105% en 125% wordt uw pensioen voor een deel verhoogd. Het PWRI kijkt hiervoor naar de prijsstijging.
- Bij een dekkingsgraad tussen de 125% en 130% wordt uw pensioen voor een deel verhoogd. Het PWRI kijkt hiervoor naar de prijsstijging, maar ook naar het verschil tussen de loonstijging en de prijsstijging.
- Bij een dekkingsgraad groter of gelijk aan 130% wordt uw pensioen verhoogd. Het PWRI kijkt hiervoor naar de loonstijging.

Hebt u een klacht? Laat het ons weten

U bouwt pensioen op bij het PWRI. Dit pensioen krijgt u vanaf het moment dat u met pensioen gaat. Onze administratie regelt dit zo goed mogelijk voor u. Toch kan er weleens iets mis gaan. Staat er bijvoorbeeld

een fout op uw pensioenoverzicht? Had u een vraag aan de administratie en moest u te lang wachten op een antwoord? Of bent u onvriendelijk behandeld? Laat het ons dan weten. Als wij uw klachten kennen, kunnen wij onze dienstverlening verbeteren.

Vertel het ons als u het ergens niet mee eens bent

Stap 1. U bent het ergens niet mee eens

Als u het ergens niet mee eens bent, schrijf dan een brief of stuur een e-mail aan onze administratie.

Stuur een brief naar:

Pensioenfonds Werk en (re)Integratie
Postbus 3094
6401 DN Heerlen

Of stuur een e-mail via 'Contact' op www.pwri.nl.

Zet altijd uw adres, telefoonnummer en eventueel uw e-mailadres in de brief. Vermeld ook uw klantnummer. Schrijf op de envelop alstublieft het woord '**Klacht**'.

Stap 2. U krijgt altijd een reactie

Uw brief komt binnen bij de administratie. Hier wordt gekeken of datgene waar u niet tevreden over bent een klacht is of een geschil.

Klacht of geschil

Als u vindt dat de manier waarop de administratie de pensioenregeling uitvoert niet goed is, heeft u een klacht.

Als u het niet eens bent met een beslissing van het PWRI, die is genomen op basis van het reglement of de statuten, dan heeft u een geschil.

In deze flyer ziet u welke stappen er volgen als uw brief als klacht wordt behandeld. Later geven we aan wat de stappen zijn als u een geschil heeft.

Is er sprake van een klacht?

Stap 3. Is er sprake van een klacht?

U krijgt van de administratie een ontvangstbevestiging. Behalve als uw klacht binnen vijf werkdagen kan worden opgelost. Dan ontvangt u direct een brief waarin staat hoe wij uw klacht oplossen. De administratie probeert in ieder geval binnen twee weken een oplossing te vinden voor uw klacht. Gaat het langer duren. Dan krijgt u een bericht met de reden(en) waarom het langer duurt.

Stap 4. U ontvangt de oplossing van de administratie

Misschien bent u niet tevreden met de oplossing die de administratie u voorstelt. Dat kan. Laat dit dan weten. Komt u er zelf niet uit met de administratie, dan kunt u uw klacht voorleggen aan het bestuur van het PWRI. Dit kan alleen schriftelijk (per brief). Het bestuur neemt een besluit over de oplossing voor de klacht. U ontvangt een brief van het bestuur waarin zij het besluit toelicht. Het bestuur neemt dit besluit op basis van het pensioenreglement en de statuten.

Stuur een brief naar:

Pensioenfonds Werk en (re)Integratie
Postbus 3094
6401 DN Heerlen

Of stuur een e-mail via 'Contact' op www.pwri.nl.

Stap 5. Bent u het niet eens met de beslissing van het bestuur?

Dan kunt u uw klacht daarna ook voorleggen aan de Ombudsman Pensioenen of via uw advocaat aan de burgerlijke rechter. De Ombudsman Pensioenen raadt u aan om eerst telefonisch contact op te nemen met de Ombudsman Pensioenen om na te vragen of uw klacht inderdaad in behandeling kan worden genomen.

Stuur een brief naar:

Ombudsman Pensioenen
Postbus 93560
2509 AN Den Haag

Telefoonnummer: 070 333 89 65
Website: www.ombudsmanpensioenen.nl

Is er sprake van een geschil?

Stap 3. Is er sprake van een geschil?

U ontvangt bericht van de administratie dat uw brief een geschil betreft en dat het bestuur zal moeten beslissen over uw geschil.

Stap 4. U ontvangt een besluit van het bestuur

Het bestuur stuurt u een brief met daarin hoe zij hebben besloten. Het bestuur doet dan een schriftelijke uitspraak over het geschil en neemt een besluit over de oplossing voor het geschil. U ontvangt zo snel mogelijk een brief van het bestuur waarin zij het besluit toelicht.

Stap 5. Bent u het niet eens met een besluit van het bestuur?

Dan kunt u een brief sturen naar de Geschillencommissie. Stuur deze dan binnen zes weken na besluit van het bestuur naar het opgegeven adres. Zet in de brief tegen welke beslissing u bezwaar maakt en waarom u het niet eens bent met de beslissing.

Stuur een brief naar:

Pensioenfonds Werk en (re)Integratie
T.a.v. Geschillencommissie
Postbus 3094
6401 DN Heerlen

Stap 6. Uitspraak van de Geschillencommissie

De Geschillencommissie komt tot een advies voor het bestuur. Het bestuur neemt op dat moment een definitief besluit. U ontvangt een brief, waarin het bestuur u vertelt wat hun besluit is.

Stap 7. Ombudsman

Bent u het niet eens met het definitieve besluit van het bestuur. Dan kunt u uw geschil daarna voorleggen aan de Ombudsman Pensioenen of via uw advocaat aan de burgerlijke rechter.

De Ombudsman Pensioenen raadt u aan om eerst telefonisch contact op te nemen met de Ombudsman Pensioenen om na te vragen of uw geschil inderdaad in behandeling kan worden genomen.

Stuur een brief naar:

Ombudsman Pensioenen
Postbus 93560
2509 AN Den Haag

Telefoonnummer: 070 333 89 65
Website: www.ombudsmanpensioenen.nl

Documenten bekijken

Het volledige klachten- en geschillenreglement vindt u op www.pwri.nl onder 'downloads'. U kunt het reglement ook opvragen bij de Klantenservice: **045 579 63 00**.

Hebt u nog vragen?

Voor meer informatie over uw pensioen kunt u terecht bij onze **Klantenservice**. Hier kunt u ook brochures aanvragen. U kunt ons op werkdagen bereiken van van 8 tot 17.30 uur: 045 579 63 00.

Schrijven kan ook. Het adres is:
Pensioenfonds Werk en (re)Integratie
Postbus 3094
6401 DN Heerlen

Ook op onze website vindt u meer informatie.
Het adres is www.pwri.nl.
Van onze website kunt u ook de brochures downloaden.

